

XXII. Raittiuslautakunta.

Raittiuslautakunnan vuodelta 1927 antama kertomus sisälsi seuraavaa:

Lautakunnan kokoonpano ja toimihenkilöt. Raittiuslautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna vakinaisina jäseninä filosofiantohtori C. A. G. Charpentier, konttoristi W. Englund, muurari O. V. Paananen, lehtori K. U. Suomela ja lasinhioja V. A. Vuorio sekä varajäseninä sanomalehdentoimittaja E. A. Leino ja opettajatar O. Oinola.

Raittiuslautakunnan puheenjohtajana toimi lehtori Suomela ja varapuheenjohtajana muurari Paananen. Lautakunnalle osoitetut laskut hyväksyi puheenjohtaja ja hänen ollessaan estettynä varapuheenjohtaja. Lautakunnan sihteerinä toimi kaupunginvaltuuston valitsemana sanomalehdentoimittaja K. A. Loikkanen. Raittiudenvälvojinä olivat J. E. Leivo, F. F. Nyström ja R. R. Nyholm.

Kokoukset y. m. Raittiuslautakunta kokoontui kertomusvuoden kuluessa 29 kertaa, ja tällöin pidettyjen pöytäkirjain pykäläluku oli 240.

Lautakunnan toimintaohjeena oli valtioneuvoston raittiuslautakuntain sekä raittiuspoliisien ja muiden kunnallisten raittiudenvälvojen toiminnasta heinäkuun 7 p:nä 1922 antama päätös, jonka mukaan raittiuslautakunnan tehtävänä on etupäässä valistustoimintaa järjestämällä edistää raittiutta. Tässä tarkoituksessa lautakunta järjesti esitelmätilaisuuksia ja raittiusopetusta, edisti raittiusopintoja ja harjoitti kirjallista valistustyötä y. m.

Esitelmätoiminta. Ollen kunnallinen elin pyrki lautakunta ulottamaan toimintaansa kaikkiin kansankerroksiin ja molempiin kieliryhmiin. Täten järjestettiin lautakunnan omasta toimesta tai sen avustuksella kertomusvuoden kuluessa 26 raittiusvalistustilaisuutta, joissa pidettiin yhteensä 43 esitelmää ja suoritettiin runsaasti muuta raittiusaiheista ohjelmaa. Kuulijoiden lukumäärä oli harvinaisen runsas, keskimäärin n. 880 esitelmää kohti. Esitelmöitsijöinä olivat maamme raittiusliikkeen tunnetuimmat puhujat.

Raittiusopetus. Raittiusopetuksen edistämiseksi ja opiskelijoiden raittiusharrastuksen herättämiseksi lautakunta jakoi keväällä 1927 painetun valmisteikirjaseen n. 2,000:lle, etupäässä varattomalle, kaupungin kansakouluoppilaalle, että he voisivat ottaa osaa Opettajain raittiusliiton järjestämiin raittiutta käsitteleviin ainekirjoituskilpailuihin. Kilpailuihin, jotka pidettiin maaliskuun 12 p:nä, otti osaa yhteensä 2,118 pääkaupunkilaista kansakoululasta. Kilpailujen merkitys ei kuitenkaan rajoittunut näiden parintuhannen lapsen saamiin vaikutelmiin, varmaa on, että valmisteikirjaset saivat lasten kodeissa moninkertaisen lukijakunnan siten välttämättä tietoa raittiusasian alkeista laajoihin kansankerroksiin, jota muulla tavalla tuskin olisi voitu saavuttaaakaan. Kilpailujen päätyttyä jaettiin n. 10 %:lle kilpailijoista palkintokirjoja, jotka edelleen levittivät raittiusoppia pääkaupungin koteihin.

Pääkaupungin oppikoulujen ylioppilaskokelaille raittiuslautakunta levitti Suomen opiskelevan nuorison raittiusliiton äänenkannattajaa, Pohjantähti nimistä aikakauslehteä, joka erikoisesti oppikoulunuorisoa varten toimitettuna oli varsin sopiva tällaiseen tarkoitukseen.

Pitääkseen sekä kansa- että oppikoulujen opettajistoa nykyaikaisen raittiusliikkeen kehityksestä ja saavutuksista tietoisena, raittiuslautakunta levitti kaikkiin pääkaupungin kansa- ja oppikouluihin raittiusjulkaisuja.

Vallilan kunnallisissa asunnoissa toimivaa Nuorten opintokerhoa, jonka toiminnassa raittiusopinnoilla on tärkein asema, lautakunta avusti kertomusvuoden kuluessa. Mainittu kerho toimeenpani lautakunnan avustamana suurelle yleisölle tarkoitettuja tilaisuuksiakin, lähinnä Vallilan kaupunginosan asujamistolle.

Lautakunta avusti myöskin Ylioppilaiden raittiusyhdistystä, jonka toiminta lähinnä kohdistuu Helsingissä lukujaan harjoittaviin ylioppilaihin, suurempien raittiusvalistustilaisuuksien järjestämisessä, saaden toisaalta myöskin yhdistykseltä suuriarvoista avustusta valistustoiminnassaan. Ylioppilasadakunnille ja muille ylioppilaiden keskuudessa toimiville järjestöille lautakunta levitti raittiusjulkaisuja.

Myöskin poliisiasemille, yömajoihin, turvakoteihin j. n. e. raittiuslautakunta levitti sopivaa raittiuskirjallisuutta.

Pääkaupungin ruotsinkieliselle väestölle jaettiin lautakunnan toimesta 1,000 kpl. lautakunnan jäsenen Charpentier'in kirjoittamaa raittiusaiheista lentolehdistä. Jakelu tapahtui ruotsalaisen raittiusloosi Balderin suosiollisella avustuksella.

Kertomusvuoden kuluessa julkaistiin raittiuslautakunnan toimesta pääkaupungin sanomalehdissä raittiusaiheisia kirjoituksia.

Jo useampina vuosina on marraskuun ensimmäinen viikko omistettu raittiusaatteelle ja tämän viikon järjestely pääkaupungissa antoi raittiuslautakunnalle mahdollisuuden laajempaan raittiuspropagandan tekoon suuren yleisön keskuudessa. Kertomusvuonna vietetyllä raittiusviikolla lautakunta järjesti sekä viikon alkajais- että päättäjäispäivänä suuren raittiusviikkomainoskulkueen, jonka muodostivat tarkoitusta varten valmistetut hevosilla kuljetettavat kuva-asetelmat ja joukko poikasten kantamia julistetauluja raittiiseen elämään kehoittavine iskevine kehoituksineen. Lautakunnan saaman käsityksen mukaan mainoskulkue täytti sille asetetun tehtävän, kiinnittäen suuren yleisön huomion raittiusviikkoon ja sen kuluessa vietettyihin lukuisiin raittiusvalistustilaisuuksiin.

Eri raittiusjärjestöjen toimeenpanemiin raittiusviikkotilaisuuksiin, joiden kuulijakunnat kohosivat huomattavan suuriksi, lautakunta toimitti raittiusesitelmien ja -puheiden pitäjät.

Kertomusvuoden kuluessa raittiuslautakunta hankki neljä kuvasarjaa varjokuvakonettaan varten, joista 3 oli kertomuksenluontoista ja 1 valaisi alkoholin vaikutuksia ihmisruumiin elimiin.

Kiellolain noudattamisen valvonta. Paikkakunnan raittiustilanteesta hankki lautakunta tietoja osin omien huomioittensa, osin poliisiviranomaisten säännöllisesti antamain raporttien kautta. Valvonnasta huolehtivat ensi sijassa, kuten ennenkin, jo mainitut lautakunnan alaiset raittiusvalvojat. Heidän toimintaansa valaisee pääpiirtein seuraavat tiedot:

Raittiudenvalvojat saivat ilmi yhteensä 376 kiellolakirikosta. Lautakunnan toimesta takavarikoitujen väkijuomien määrä nousi yhteensä 10,639 litraan ja 988 pulloon. Sitäpaitsi takavarikoitiin 6 autoa, 3 hevosta ajoneu-

voineen, 2 soutuvenettä ja 1 purjevene. Lähinnä kohdistettiin huomio niihin rikostapauksiin, jotka yleisö ilmoitti lautakunnalle.

Raittiudenvalvojat esittivät lautakunnalle päivittäin kirjallisen selonteon toiminnastaan, pitivät tilastoa ilmaisaamistaan rikoksista ja takavarikoimistaan väkijuurista sekä työskentelevät lautakunnan hyväksi muullakin tavoin.

Yhteistoiminta poliisiviranomaisten kanssa. Yhteisissä neuvotteluissa raittiuslautakunnan ja poliisiviranomaisten välillä, esitti poliisimestari, että raittiuslautakunta ottaisi tehtäväkseen raittiustodistusten annon autonajolupaa pääkaupungissa anoville henkilöille. Oivaltaen asian tärkeyden yleisen liikenneturvallisuuden kannalta ja katsoen kysymyksessäolevan tehtävän valtioneuvoston yllämainitun päätöksen mukaan sille kuuluvaksi, raittiuslautakunta suostui esitykseen ja asetui sitä varten yhteistoimintaan poliisilaitoksen kanssa. Lautakunta hoiti tehtävää kertomusvuoden viimeisten 4 kuukauden aikana, ja antoi raittiustodistuksia yhteensä 536 henkilölle, niistä 75 eli 14.0 % kielteistä. Tehtävän tarkoituksenmukainen järjestely antoi lautakunnalle runsaasti harkitsemisen aihetta, mutta vuoden loppuun mennessä oli jo saatu kehitetyksi pysyvät työ- ja menettelytavat. Poliisiviranomaisten ilmoituksen mukaan on kysymyksessäoleva järjestely jo lyhyen olemassaolonsa aikana osoittautunut tarkoitustaan vastaavaksi. Pidemmän ajan kuluttua se puhdistanee autoilijoittemme joukon väkijuomia käyttävistä aineksista, jotka yleisen kokemuksen mukaan useimmiten ovat liikenneonnettomuuksien ja -häiriöiden aikaansaajia.

Raittiuslautakunta oli kertomusvuoden kuluessa läheisessä yhteistoiminnassa pääkaupungin poliisiviranomaisten kanssa. Yhteisiä neuvottelukokouksia pidettiin toukokuun 25 ja lokakuun 14 p:nä, jolloin lähemmin sovittiin yhteistyöstä kieltoain valvonnan alalla. Raittiuslautakunnan palveluksessa olevat raittiudenvalvojat olivat jatkuvassa yhteistoiminnassa poliisilaitoksen kieltolakikomennuskunnan kanssa.

Lautakunta otti myöskin osaa niihin neuvotteluihin, joita sisäasiainministeriön toimesta pidettiin kertomusvuoden kuluessa tehokkaamman salakuljetuksenvastustamisen aikaansaamiseksi pääkaupungissa ja sen lähistöllä.

Muut asiat. Raittiuslautakunta antoi kertomusvuoden kuluessa maistraatille yhteensä 208 lausuntoa ruokala-, kahvila-, ravintola- tai matkailijakotiliikkeiden harjoittamista koskevien anomusten johdosta. Sitä paitsi lautakunta antoi lausuntoja ja selvityksiä kaupunginvaltuuston asettamille valiokunnille, rahatoimikamarille y. m. sekä tietoja toiminnastaan erilaisille virastoille ja yksityisille henkilöille.

Helmikuussa jätti raittiuslautakunta kaupunginvaltuustolle selonteon Helsingin raittiusseuralle, Raittiusyhdistys Riennolle ja alkoholistiparantola Turvalle yleishyödyllisten yritysten ja laitosten avustusmääräraha vuodeksi 1926 myönnettyjen määrärahojen käytöstä. Kaupunginvaltuustolta saamansa määräyksen mukaisesti lautakunta valvoi samoille järjestöille vuodeksi 1927 myönnettyjen määrärahojen käyttöä.

Lautakunta oli edustettuna kertomusvuoden helmikuussa pidetyssä Suomen ensimmäisessä yleisessä kieltolakikokouksessa, Helsingin raittiusjärjestöjen keskustoimikunnassa, edellämmainituissa neuvotteluissa poliisi- y. m. viranomaisten kanssa sekä Suomen raittiuslautakuntain edustajakokouksessa, jossa lautakunnan puolesta puheenjohtaja Suomela alusti kysymyksen: Autonkuljettajain raittiustodistukset, ja jäsen Charpentier kysymyksen: Mitä raittiuslautakunnat voivat tehdä trokariliikkeen lopettamiseksi asuintaloista.

Lautakunnan toimisto sijaitsi edelleenkin talossa n:o 4 Helenankadun var-

rella. Sieltä lähetettiin yhteensä 789 kirjelmää, ja hoidettiin myöskin kaikki muut lautakunnan käytännölliset tehtävät. Toimisto oli avoinna yleisölle klo 10—12 ap. ja 6—8 ip. joka arkipäivä.

Yleiskatsaus. Raittiustyö pääkaupungissa oli kertomusvuoden kuluessa erittäin virkeätä. Kaupungissa toimivien raittiusjärjestöjen lukumäärä nousi edelleen ja niiden toiminta vilkastui ja kävi monipuolisemmaksi. Erikoisen ilahduttavana piirteenä on pidettävä opintokerhotoiminnan viriämistä useissa raittiusjärjestöissä.

Kertomusvuoden kuluessa on pääkaupunkiin perustettu uusi ruotsinkielinen raittiusyhdistys, goodtemplarlogen Alli Trygg-Helenius minne, jonka toiminta kohdistuu pääasiassa laitakaupungin asukkaihin.

Pääkaupungissa toimi kaikkiaan 10 eri raittiusyhdistystä, niistä kaksi ruotsinkielistä. Sitä paitsi suorittivat kaupungissa sijaitsevat lukuisat raittiuskeskusjärjestöt täällä varsin huomattavassa määrässä raittiusvalistustyötä.

Raittiuslautakunnan käsitöksen mukaan ei raittiustilanne kertomusvuoden kuluessa sanottavasti muuttunut puoleen eikä toiseen. Tilasto poliisin huostaan joutuneista juopuneista, jota on pidettävä tärkeimpänä tilastona eri vuosina vallinnutta raittiustilannetta verrattaessa, tosin osoittaa nousua 18,602 henkilöstä (17,349 miestä ja 1,253 naista) v. 1926 22,003 henkilöön (20,209 miestä ja 1,794 naista) vuonna 1927. Huolellisempi asioiden tarkastelu osoittaa kuitenkin, ettei ilmiö johdu niinkään suuressa määrässä lisääntyneestä väkijuomien käytöstä, kuin siitä että poliisilaitos kertomusvuonna toimi tehokkaammin. Erikoisesti ovat poliisilaitoksen huostaan joutuneiden juopuneiden henkilöiden lukumäärää lisänneet poliisilaitoksen viime kesänä ja syksyllä toimeenpanemat n. s. razziat mutta myöskin muut tehokkaat toimenpiteet järjestyksen ylläpitämiseksi pääkaupungissa.

Samalla nousi myöskin juopumuksesta syytteeseen saatettujen luku 16,478 henkilöstä (15,501 miestä ja 977 naista) v. 1926 18,853 henkilöön (17,523 miestä ja 1,330 naista) v. 1927.

Vuonna 1927 saatiin pääkaupungissa ilmi kaikkiaan 3,338 kieltolakirikosta, joista saatettiin syytteeseen 2,891 miestä ja 447 naista. Vuonna 1926 olivat vastaavat luvut 2,932, 2,545 ja 387. Huomattavin osa näistä rikoksista on ollut kuljetus- ja varastossapitorikoksia sekä n. s. muita kieltolakirikoksia.

Taistelu kieltolakirikollisuutta vastaan oli pääasiassa poliisilaitoksen ja raittiuslautakunnan sekä, mikäli on kysymyksessä salakuljetuksen vastustaminen, tullilaitoksen tehtävänä. Näiden valvontaviranomaisten toiminta on tähän mennessä tapahtunut jokseenkin erillään toisistaan, mutta kertomusvuonna pidettiin yhteisiä neuvotteluja, joissa sovittiin yhteistoiminnasta lähinnä väkijuomien salakuljetusta ja edelleen levittämistä vastaan. Ilmisaatujen kieltolakirikosten nousu osoittaa tämän yhteistoiminnan antaneen suotuisia tuloksia.

Kieltolakirikosten sattuessa ravintoloissa, hotelleissa, matkailijakodeissa, yhdistyksissä tai klubeissa, on maaherra asianomaiseen asetukseen nojautuen rangaissut näitä liikkeitä joko alentamalla ne alempaan luokkaan tai sulkeamalla ne määrääjäksi tai kokonaan. Tällä tavoin on kertomusvuoden kuluessa rangaistu yhteensä 19 liikettä.